

זוהי מהדורת חירום.

במשך שבועיים הביטו בקנאה עובדי העתונות היומית אל עבר העתונות השבועית, שהפיעה בתבניתה הרגילה, בעוד שהיומיים ירדו למהצית תבניתם. אולם באותה שעה הועמד בספק עצם קיומם של השבועונים — במשך חודש ימים לא נתקבלה כל הקצבת ניר. פקידים שהיו נפש משכו בכתפיהם, יצעו להם, "לשאלו גיר מאת אלה שעוד יש להם..." המו"לים התרוצצו בבתי הדפוס, שעוד שרדו בידם שרידים קטנים, נכנסו לחבובז גדולים על הנועשה בעולם ובמדינה. השבוע כלו כל הקצין, ואגודת השבועונים החליטה, כי כל השבועונים יופיעו כתבנית מוקטנת 4 עמודים. מכה זו, שירדה על השבועונים, פוגעת ברבבות קוראים, אשר השבועון, הנקרא בשלוה בסוף השבוע, הוא בעיניהם המקור העיקרי לאינפורמציה מקפת על הנועשה בעולם ובמדינה. לעתונים נשקפות סכנות כספר: כבר נמסרה הודעה, כי מחירי הגיר יעלו כדי 50%; חמרי הגלם, המשמשים את העתון, עלו בחודשים האחרונים 25% עד 100%. היותור על שארית המודעות — מקור ההכנסה העיקרי של השבועונים בעולם — קורץ חור נוסף בתקציב העתונות.

אחר שהעולם הזה (691, 692) פרסם את ה"דו"ח על בתי-הסוהר", הוצפה המערכה במבול של מכתבים — ההגבה הזדקה ביותר, שהיתה עד כה למאמר מסוים, פרס לרפורטאג' על הוריי החללים (העולם הזה 678). בכל זאת התענינה המערכת (וקוראים רבים) דוקה בהגבתו של ציבור, המהיזה מעוט זעיר בין קוראי העתון: ציבור האסירים. הגהלת בתי-הסוהר לא נתנה, אמנם, לגליונות אלה לחזור לתחומי בית-הסוהר (מטעמים מובנים ומוצקים), אולם בכל זאת נודעו לאסירים פרטי הרפורטאג'י, שעברו בתאים כפה לאוון.

יום אחרי פרסום החלק השני של הרפורטאג'ה, הופיע במערכת צעיר בן 17, שחוזרר הצי שעה לפני כן מבית-הסוהר ביפו, שם ישב 35 יום בעון עבירת תנועה (שהיגה בלי רשיון ותקיפת השוטרים שאסרו אותו). בצאתו מבין החומות, בא האסיר לשוועת, כרי למסור דרישת שלום מטעם האסירים, להודות להעולם הזה על סיפורו, ולהוסיף כמה פרטים מאלפים השופכים אור על נקודת-ההשקפה של האסירים. בין השאר מתאר הצעיר, בחוריישיבה לשעבר, כיצד משחית בית-הסוהר את הזנוער המוכנס אליו. הגה סיפורו:

"אחרי פסה"ד הביאו אותי ליפו. ישבתי יומיים בתא הבידוד. אחר כך נכלאתי בתא מס' 14, היוע כהדר התורכים, מכיון שרוב הושביו עולים חדשים מתורכיה. שם ראית בפעם הראשונה חשיש, שהוגנב לתוך בית-הסוהר. האסירים שידלו אותי, ואני טעמתי בפעם הראשונה את הטעם המסחר.

כעבור 5 ימים הורעברתי ל"חדר הילדים", שהיה או בתא מס' 6. התא נועד לקלוט 6 איש, וישבו בו 14. אי-אפשר היה לרדת בלילה מן המטה, כדי ללכת לבית-השימוש (שהיה בתא, נפרד ע"י מחיצה גומחה), מבלי לדרוך על ראשם של האסירים, שישנו על מזרונים על הארץ.

הילדים היו מוזברים כמעט רק בקללות, מכים איש את חברו וניכר היה, שכולם פושעים מעודים. לכן ביקשתי את מנהל בית-הסוהר להחזיר אותי לתא של מבוגרים, שהיו פחות מושחתים. כל בסוף העבירו את כל עברייני התנועה והשוק השחור לפני תאים מיוחדים (מס' 6 ו-10). שם ישבתי עד שיחרוריי.

מתיחסים אל האסירים כאל כלבים. אחדים מן הסוהרים מכים את האסירים, ככל העולה על רוחם: כדי לגלות מקור של סיגוריות או גפרורים, כעונש על פניה, שאינה מוצאת חן בעיניהם, בעד דיבור בשעת האוכל, או אי-החזקת הידים על הגב בשעת הסידול בחצר.

לעומת זאת, ישנם כמה סוהרים, המתיחסים אל האסירים כאל בני-אדם. בין אלה כולטים הספרדים.

בבית-הסוהר שוררת הומוסקסואליות במידה ניכרת. נערים אחדים עושים זאת תמורת סיגוריות; תמורת סיגוריות יכול אסיר למצוא גם חבר שיכבס את בגדיו, ישטוף את רצפת תאו, ועוד.

אין זה נכון שקיים מגע כל שהוא בין אסירים ואסירות, כפי שסיפר העולם הזה האסירות לא הורשו מעולם להשתתף בהצגות קולנוע. כשהועברה אסירה אל מרפאה, דרך חצר האסירים, הוכנסו כל האסירים לגיאהם. רק לפעמים שומעים את קול שירתן של האסירות מן האגף השני, הגובר על המולת הים.

בשיצאתי מבית-הסוהר קבלתי רק פתקה של שלוש שורות, המאשרת כי ישבתי בבית-הסוהר ושחררתי באותו יום. יצאתי לרחוב בלי פרוטה בכיס."

העולם הזה עזר, כמוכן, לאותו צעיר מהומם להתגבר על משכבו הראשון. אם יעזר סיפורו, לעורר בלב הקוראים מחשבה על השפעת בית-הסוהר על הנערים הכלואים בו ולוא גם במקרה שיכול היה לקרות לרבים, הרי היתה העבודה כדאית.

ה ש ע ר

ערב אחד הזמינה פסנתרנית תל-אביבית לביתה כמה ממכריה, יודעי מוסיקה, מבקרים מושבעים לקונצרטם וכדומה, והשמיעה באוזניה כמה קטעים מעל גבי תקליטים. היו אלה, לדבריה, הקלטות חדשות של רובינשטיין וקורטו. שמעו המבנינים והתפעלו. אמר אחד: "מיד מרגישים הרגעש ממש!" באש של רובינשטיין. אמר שני: "את רובינשטיין אכיר בכל תו, יש לו תפיסה יחידה במינה". אחר-כך נוגן תקליט של קורטו והאזרחים החלו להשוות: לנתח את ההפרש בגוונים, את "השקפת העולם המוסיקלית" השונה. האופינית לכל אחד משני גדולי הפסנתר. כשאך נסתיימה הנגינה, נשמעו מעל התקליט גלים עבריות: "מצטערים מאד לאכזב את הקהל הנכבד, אך זו היתה נגינתה של דינה אברך..." אחד "המומחים" הסמיק, השני בירך את המוסיקאית בעלת ההומור, השלישי התענין במיוחד, איפה יוצרה מכונת ההקלטה... דינה אברך, 24, החיורת עתה לבמת הקונצרטים, היא מכל הבחינות כוכב בעצת עליה. "חזרות", משום שבחודש מאי 1948 האפילה הקפופוניה של המרגמות על המוסיקה של שופן. דינה, ששהתה אותו זמן באירופה, בנסיונה הראשון של "הכיבוש הגדול", חזרה לבטיסה -- תל-אביב. למרות דמותה הגורבנית, היא צברית מאה אחו: ברגש, בדיבור, בהליכות, נשקה היה -- הפסנתר, היחידה -- שרות תרבות. זה היה מספק מבחינת השמימה, פחות מספק מנקודת ראות אמנותית (פסנתרים מהרכוש הנוטשו. באך לחיילים עייפים, גרשוין לפני בטהובן).

גם לפני המלחמה, הבריקה דינה בכשרונה ויכולתה הפסנתרנית (קונצרטים עם שרות השידור, התזמורת הפילהרמונית, רסיטלים). עתה, בשלב השני, היא מתכוננת לקונצרטים חדשים וכמוכן, חושבת שוב על... חוץ לארץ. (אין מה לעשות... אומרים האמנים).

הופעתה בחודש שעבר בקואצ'רטי (עם תזמורת קול ישראל, ירושלים) הפגינה מחדש את כשרונה ויכולתה. בשנת הבאה תופיע דינה אברך כמוזיאון תל-אביב, (ראה סדר ה"מוסיקה). הפעם ברסיטל לשנת פסנתרנים ביחד עם נרשון ירצקי, הפסנתרן הירושלמי הרציני. דינה אומר, שהיא משתגעת על המוסיקה מודרנית. "הולוא ויכולתי לנגן תכנית שכולה מודרנית, אבל אני מפחדת, שלא יבוא קהל". הפעם תנגן מוצרט -- שומן -- רחל. גם הם שותים משהו... מתלוצצת הפסנתרנית.

קאוויאר קומוניסטי

לתמהוני נתקלתי בהעולם הזה (692) בדיעה, אשר לפיה הבאתי מצרפת 2 מ"ו ודוח עם מאכלים צרפתיים וקאוויאר קומוניסטי. מי כמוני יוכל להעריך את ההומור קל-הכנפים והיקר. אך במקרה זה, גרם לי הדרך אינדיבידואליות רבות. יידי דורשים

בתוקף את חלקם בשתי המזודות, ואשתי קוצפת: "היכן החבאת את הקוויאר?" -- ולפיכך אבקשם לתקן את טעותכם: לא הבאתי, לא שתיים ואפילו לא מזודה אחת עם מאכלים צרפתיים. ומכל תוצרת נסטי רנונמיה סובייטית, הידועה לי ב"ה היטב, אחרי שנות נודדי בברית המועצות -- הקוויאר הוא הדבר האחרון המושך אותי. ד"ר יודים מרגולין, תל-אביב. טפר לעורכים הרעבים של העולם הזה, אחד שאכל את המטענים, שלא הובאו.

עז השער.

לא די לכם, שהפכתם תמיד את תמונת השער מימין לשמאל, כך שהמצולמים בשער כותבים ואוכלים בידם השמאלית אלא, כעת, העולם הזה (692) הרחקתם לכת, והפכתם את תמונת השער, כך שאני וגם חברי, כאשר החזקנו בתמונת השער, מיד הפכתו. יחזקאל חנוך, ירושלים. נמו כל העולם, מרגישה אנדרה ז'ן בטוב, כשהוא עומדת על הראש.

הבו לנו גברים בשער! ודחילכום, קצי יותר דומים לבני אדם מאשר "פימי", וקצת למטה מגיל 90. אל תעקצו חזק יותר מדי, ואמרו לרותי, שתחליף את שמלתה. אני מוכנה להשאל לה אחת.

רחל, קרית מוצקין. המדשל מיטו (העולם הזה 693) הוא בן 59 בלבד.

המין היפה?

כמעט שבועות רצופים, שאתם מפרסמים על שער השבועון רק בנות. ההסכמה הכללית היא שהן המין היפה. ולא היא! אמר שופנהאור: "יצור זה, נמוך הקומה, צר הכתפיים, רחב המתניים וקצר הרגליים -- רק השכל הגברי המעורפל ביד יצר המין יכול לקרוא אותן בשם המין היפה. יעקב צרפתי, ירושלים.

המלחמה בעיני הערבים.

מסתבר שזוחמד אל-געברי, ראש עיריית חברון (העולם הזה 692), אינו חסר חוש הומור. אפשר פשוט להתפקע מצחוק מן האופן בו בודק ראש עיריית חברון קנה של מקלע "ברון": הוא מסתכל בו בעין אחת ועוצם את השניה. כידוע, אפשר לבדוק את הקנה אך ורק באם הוצא מהמקלע.

מושה כרמי, ברניסט לשעבר" מה אין עושים למען הרוסו?

דו"ח על בתי הסוהר

אולי אוכל לקבל כתובת אסיר, כדי לשלוח לו עתונים. רבים היו עושים כמו-זו, לו היה עתונכם יום "מבצע בידור וקריאה" למען האסיר.

אברהם שלום, ירושלים הקורא אברהם שלום, קוראים אחרים, הרוצים לעשות כמותו, יכולים לשלוח עתונים לפי הכתובת: ועדת התרבות, בית סוהר תל-מונד. לא הייתי מאמין, שבמדינת ישראל קיים מנהג ברברי, כמו זה המכריח את האסירים לעשן בכריעה.

מושה הזחמני, רמת-גן

בזמן המנדט קיים היה מוסד (בתל מונד), שאליו נשלחו ילדים פושעים, ועם תום תקופת המנדט, נשלחו רבים מן הילדים לבתייהם. מדוע לא תבקרו במקום זה ותראו,

שהמקום מתאים בהחלט לילדים, הנמצאים בבתי-הסוהר. ברכה כהן, טבריה. המוסד על יד תל-מונד קיים כמוסד פתוח, וכל המוסדות מסוג זה, הוא משיי פיע על הנוער לרעה. השופטים אינם חפצים לשלוח נערים, שבצעו פשעים רציניים למוסד פתוח זה.

תרדת האומה

יש ועצבת גדולה, עד כדי אימה, תוקפת אותך דוקה בימי גיל ורגנים. המרירות משתררת בתדריחך ומוזעזת אותך עד לאבוד המשקל, בחינת אוי לי מיצרי ואוי לי מיוצרי, ואתה נקלע בין תקוה ויאוש, בין התלהבות ושמוקן, ללא מוצא.

אלה שהיו ברוכיכשרונות וצמאים לחיים נפלו במערכות, בעוד אביכיהם פור-הים, וכבר הם נשכחים. ערי ישראל, אשר גדלו וגבולותיהן פרצו צפונה ונגבה, היכן הם עוצרי הזכרון לאלה אשר קדשו אותן בדמם? מדוע יתנוססו בנינים בני שבע ועשר קומות, ועדיין אינה מודקרת הד-האחת, אשר תזכיר במצעים מסמרי-שער ומרוממי-נפש, ותנציח את האתמול, הקרוב כל כך?

אפשר למצוא משפחות של בנים והורים, קרובי החללים -- אלמנות וטפם, שהם שקועים בביוון ורעב, אימת חוסר עבודה, קשיים ויסורים, בהשגת תמיכה מקצת. אכן, משהו אינו כשורה אצלנו... כל איש בישראל, כל מפקד ושר, ידע נא: אם בנינו ובנותינו הלכו ואינם, הרי בשביל כל בית ישראל יצאו למלחמה, ובש-ביל כל בית ישראל נפלו -- וכל בית ישראל צריך להתאבל עליהם ולזכרם.

אב שכול, ראשון לציון.

להפסיק את העלייה?

בהעולם הזה (692) ציטטתם את דברי ד"ר ברנשטיין בצורה בלתי הוגנת. יכול הקורא לחשוב, שד"ר ברנשטיין הציע לכ-נסת להפסיק את העלייה. ד"ר ברנשטיין לא הציע כלל וכלל להפסיק את העלייה, אלא הזהיר שאם הממשלה תמשיך בשיטה הכלכלית הנוכחית תחליש העלייה את המדינה.

יהודה וייס, רחביה, ירושלים

דברי מר ברנשטיין לפי רשימות הכנסת. "אנו צריכים לזחוק את עמדתנו (נכנס למצב הבינלאומי)... (לגבי עמדתנו הכלכלית) אני לוקח על עצמי לפעמים את התפי-קיד של אפיקורס... אינני יודע אם העלייה ברצו זה מחזקת את עמדתנו או מחלישה אותה... לא הייתי מתבייש אילו הייתי מאמין, שצריך לצמצם את העלייה... חלק גדול מחברי הממשלה המאמין בכך ואינם מעיזים לומר זאת... אני סוען כי בפולטי-טיקה כלכלית אחת אפשר לקלוט את העלייה... הפסקה שניה באה כתגובה לקריאת-בנינים מצד "חרות". בפ"י פולטיטי קאי מנוסה כמד ברנשטיין מצדיקה ציטטה זו את מסקנת ערוך הכנסת של העולם הזה, כי היתה זאת הפעם הראשונה, שהועל-לתה בכנסת באופן מעשי האפשרות להפ-סיק את העלייה כפתרון למשבר הכלכלי-רותי, רותי.

תמהה אני כיצד מצאה רותי את התייורים ויכלה לקרוא מהם את הדולרים (העולם הזה 692), בו בזמן שאני כבר שבוע שלם מחפשת אותם -- ואיני מוצאת. אולי ייעצו לי רותי או דוש איפה נמצא יצור זה הנקרא תיר, כי לא נשארו לי שום נקודות הענלה. פנינה חנוך, ירושלים. הסו מקשיבים

ראיתי כמו עיני

שומר החוק

כשנמאס לנו לחיות במספר הצנוע, ומשרד העליה טרב לתת לנו אשרת נסיעה - לחו"ל, החלטנו (אשתי ואני) לנסוע לנצרת. השוטר הערבי, ליד המח-סום, לא העמיד קשיים בפנינו, וכעבור רגעים מספר ישבנו ליד שולחן ערוך במסעדה.

אחרי ארוחה דשנה (קרב, שישליק, סלטים, משקאות) שדמתה יותר לחלוט מן העבר הלא רחוק, נסענו חזרה. בהת-חשב עם המחוסס, לא קנינו מאומה. ליד המחוסס עצרנו השוטר, ערוך ביד-קה קפדנית בכל המכוננית, ובקול חמוד שאנגו, "האם יש לכם קפה, ביצים, נעלים, או בדים?" ענינו בשלילה. השוטר התכווץ ולחש לאשתי: "אולי את רוצה לקנות נקודות לנעלים?" בעל סיפור זה מתתיהו ארזי מירושלים זכה בפרס של 5 ל"י.